

آسیب‌شناسی اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی در رویارویی با تهدیدات نرم و ارائه راهبرد مقابله

دکتر سیدعلی سیدنژاد*، دکتر حجت ا... مرادی**
خدایار ابراهیمی***، دکتر ابراهیم متقی****

تاریخ دریافت: ۹۲/۰۶/۰۶

تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۰/۰۶

چکیده

هدف این تحقیق، شناسایی آسیبهای اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی در رویارویی با تهدیدات نرم و ارائه راهبرد مقابله است. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد، اولویت آسیبهای اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی عبارت است از: مسئولیت پذیری بدون داشتن تخصص (حب مقام)، کاهش روحیه فداکاری (فردگرایی)، کاهش اعتماد به مسئولان به دلیل وجود تعارض در گفتار و رفتار (بی اعتمادی)، ترجیح منافع شخصی بر ارزشهای انسانی (دنیا گرایی)، ترجیح ایرانی بودن بر مسلمان بودن در نتیجه تبلیغات غرب، اعتماد به رسانه غربی بیش از رسانه ملی در نتیجه مشاهده سانسور، فلج تصمیم گیری در مواقع بحران (ایجاد تردید)، عدم الگو بودن برای آحاد جامعه در نتیجه تبلیغات مادی گرایی رسانه‌ها، ضعف به کارگیری مناسب فناوریهای نوین ارتباطی.

کلیدواژه‌ها: آسیب‌شناسی اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی، تهدیدات نرم در حوزه سازمانها، راهبردهای مقابله با تهدیدات نرم

* - نویسنده مسئول: عضو هیئت علمی گروه قدرت نرم دانشگاه امام حسین (ع)

** - استادیار گروه علمی مدیریت بحران دانشگاه جامع امام حسین (ع)

*** - عضو هیئت علمی گروه قدرت نرم دانشگاه امام حسین (ع)

**** - استاد گروه علمی علوم سیاسی دانشگاه تهران

۱. مقدمه

جمهوری اسلامی ایران برای دستیابی به توسعه، نیازمند تقویت حس مسئولیت‌پذیری و مشارکت مردم است. سازمانهای مردم‌نهاد، ظرفیتی بی‌بدیل در جامعه است که با افزایش کیفیت برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه می‌تواند نظام جمهوری اسلامی را یاری کند. تشکلهای مردم‌نهاد، سازمانهای مردمی فعالی هستند که همانند تیغ دولبه برای حکومت، سودمند یا زیانبار خواهند بود. سازمان مردم‌نهاد دفاعی، گونه‌ای از سازمان مردم‌نهاد است که به موجب قانون، شکل گرفته و از حمایت‌های دولتی هم برخوردار است. هسته اصلی این سازمان را مردمی تشکیل می‌دهند که در ساختار سازمانی جایگاهی ندارند و به عنوان وظیفه قانونی، ایفای نقش نمی‌کنند بلکه به لحاظ احساس مسئولیت شخصی یا علاقه‌مندی، وظایف محول از سوی سازمان مردم‌نهاد را انجام می‌دهند. بنا به تعریف می‌توان از مجموع منابع نیروی انسانی و خدماتی که در هر سازمان غیر رسمی مستقل یا سازمان غیر رسمی مورد حمایت دولت برای حفظ انقلاب اسلامی ایران انجام می‌شود، سازمان مردم‌نهاد دفاعی یاد کرد. سازمانهای مردم‌نهاد دفاعی، نهادی چندجانبه است که در زمینه‌های مختلف فرهنگی، عقیدتی، تربیتی، و علمی نقش ارزنده‌ای در جامعه ایفا می‌کند. وظیفه مهمی که این سازمانها دارند رویارویی با تهدیدات نرم است؛ به عبارتی دفاع نرم در دستور کار این سازمانها قرار دارد. برنامه‌های این سازمانها، آگاه‌سازی مردم از توطئه‌های دشمن و اتخاذ تدابیر آماده‌سازی مردم در عرصه جنگ نرم است. این مهم، محقق را بر آن داشت تا به آسیب‌شناسی اعضای سازمان پردازد؛ چرا که اگر سازمان مردم‌نهاد دفاعی دچار آسیب شده، و از آن بی‌اطلاع باشد برای تحقق اهداف، ناکام خواهد ماند. بنابراین، ضروری است آسیبهای اعضای این سازمان مورد واکاوی قرار گیرد تا ضمن بررسی تأثیرپذیری سازمان مردم‌نهاد دفاعی از تهدیدات نرم، ضعفهای احتمالی آن برطرف شود، بدین طریق بر توانمندی آن سازمان افزوده شود.

۲. بیان مسئله

دشمنان اسلام از صدر اسلام تاکنون با ایجاد رخنه در صفوف مسلمان و با تزویر تطمیع و تهدید سعی فراوان دارند که صفوف بنیان‌مرصوص امت اسلام را متزلزل، و یا در آن شکاف ایجاد کنند که گاهی با شبهه و ابهام‌واهی در عقاید دینی و گاهی با قدیمی دانستن مکتب، گاهی

با سلاح نوگرایی و تجدد و علوم تجربی و دستاوردهای آن، گاهی با بحثهای عقلی و کلامی و روشنفکر مآبانه، گاهی با طرح مسائل اقتصادی و سیاسی و نهایتاً تهدیدات متنوع نظامی و بحرانهای امنیتی در داخل و خارج از مرزها متوسل می‌شوند و اقدام می‌کنند. دنیای غرب در سه دهه چالش و تنش با جمهوری اسلامی ایران، دریافت که بهترین راهبرد تسلیم جمهوری اسلامی ایران، راهبرد تهدیدات نرم است؛ چرا که می‌توانند با کمترین هزینه و با حذف لشکرکشی و از بین بردن مقاومت‌های فیزیکی به هدف برسند. ساندرس (۲۰۰۷) در اثری تحت عنوان "جنگ سرد فرهنگی"، شواهدی عرضه می‌کند که نشان می‌دهد دنیای غرب بویژه آمریکا در تقابل با جمهوری اسلامی ایران، گزینه "تهدیدات نرم" را ترجیح می‌دهد. به زعم وی، آمریکا در راهبرد تهدید نرم خود علیه ایران از سه شیوه "دکترین مهار"، نبرد رسانه‌ای و سازماندهی نافرمانی مدنی "بیش از سایر شیوه‌ها بهره می‌گیرد. کیندرمن (۲۰۰۷) ضمن تأیید ادعای ساندرس، اذعان کرد که "ساز و کار اصلی از میان راندن جمهوری اسلامی ایران برای غرب، ایجاد تغییرات تدریجی در نظام باورها، سبک زندگی و کنشهای فردی و اجتماعی شهروندان ایرانی است". مشاهده رفتارهایی مانند تغییر سیمای ظاهری نشانگر هویت ملی به سیمای ظاهری غربی، گرایش به تجمل‌گرایی و گرایش به گرفتن اخبار از رسانه‌های خارجی، این سؤال را به ذهن متبادر می‌سازد که آیا بروز این رفتارها ناشی از تأثیرگذاری عملیات رسانه‌ای غرب است. امروزه دستگاه تبلیغاتی آمریکا تلاش می‌کند با بهره‌گیری از راهبرد استحاله از درون از منزلت اجتماعی مردم بکاهد. نتایج تحقیقات الیاسی (۱۳۸۷) مؤید این است که کاهش منزلت اجتماعی، پروژه‌ای سیاسی و رسانه‌ای است و آنان می‌کوشند با بهره‌گیری از فنون تبلیغاتی نظیر برچسب زنی و نامگذاری منفی بر مردم جامعه تأثیر بگذارند و انسجام و یکپارچگی اجتماعی آنان را کاهش دهند. دغدغه این است که نظام سلطه با بهره‌گیری از فنون تبلیغاتی و رسانه‌ای بتواند به شیوه تهدید نرم، ارزشهای دینی و انقلابی اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی ایران را تضعیف کند و با بی‌هویت کردن آنان، هویت جدید انسان غربی را جایگزین آن سازد؛ در این صورت، اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی ایران آن‌گونه که نظام سلطه انتظار دارد تفکر و رفتار خواهند کرد. بنابراین با شناسایی آسیب‌های احتمالی سازمان مردم نهاد دفاعی و ارائه راهبرد بر طرف نمودن ضعفها می‌توان آنان را برای دفاع کارآمد و همه‌جانبه در مقابل تهدیدات نرم نظام سلطه آماده ساخت.

۳. هدف تحقیق

هدف تحقیق شناسایی آسیبهای اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی در رویارویی با تهدیدات نرم و ارائه راهبرد مقابله است.

۴. سؤال اصلی

چه آسیبهایی از سوی نظام سلطه با روش تهدید نرم بر اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی وارد می شود؟

سؤال فرعی

راهبردهای رویارویی با تهدیدات نرم نظام سلطه علیه اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی ایران چیست؟

۵. روش شناسی تحقیق

از نظر روش شناسی، این پژوهش در زمره مطالعات اکتشافی^۱ و در پی شناسایی آسیبهای ناشی از تهدیدات نرم است. از لحاظ نوع، کاربردی است؛ زیرا به دنبال شناسایی آسیبهای اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی است تا مسئولان سازمان یاد شده با آگاهی از آن بتوانند تصمیمهای بهینه در این خصوص بگیرند.

۶. تعریف متغیرهای تحقیق

۶-۱. تعریف نظری متغیر مستقل

تهدیدات نرم در مقابل جنگ سخت تعریف می شود و شامل هر گونه اقدام روانی، تبلیغاتی و رسانه‌ای و فرهنگی است که جامعه یا گروه هدف را نشانه می گیرد و بدون درگیری نظامی و اعمال خشونت، حریف را به انفعال یا شکست وا می دارد. تهدیدات نرم در پی از پای درآوردن اندیشه و تفکر جامعه هدف است تا حلقه‌های فکری و فرهنگی آن را سست کند و با بمباران خبری و تبلیغاتی در نظام سیاسی اجتماعی حاکم، تزلزل و بی ثباتی تزریق کند (فرهنگ نامه تهدیدات نرم، ۱۳۸۹: ۱۱۹).

1- Explore Research

۶-۲. تعریف عملیاتی متغیر مستقل

منظور از تهدید نرم در این تحقیق، هجمه نظام سلطه توسط ابزارهای نوین ارتباطی و رسانه‌های غربی است که در سه سطح استراتژیک، کاتالیزور و رویارویی عملیاتی جامعه هدف را مورد اصابت قرار می‌دهد و تغییر نگرش، ارزش و الگوهای رفتاری را در آنان به وجود می‌آورد. اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی را هدف گرفته‌اند تا با تضعیف روحیه، آنان را در رویارویی با تهدیدات نرم نا کارآمد سازند.

تعریف نظری متغیر وابسته

آسیب‌شناسی به شناخت ناهنجاریها و عدم هماهنگی با باورها و ارزشهای مورد توافق گفته می‌شود (حسینی، ۱۳۸۸: ۹).

تعریف عملیاتی متغیر وابسته

منظور از آسیب در این تحقیق، تضعیف باورها و ارزشهای اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی است که نا کارآمدی آنان برای اجرای وظایف را به دنبال داشته باشد.

۷. پیشینه موضوع

از زمان پیروزی انقلاب اسلامی، مفهوم سازمان مردم نهاد در ایران دچار تحول اساسی شد. بعد از جنگ تحمیلی ایران و عراق با توجه به فراهم آمدن زمینه‌های همکاری سازمان مردم نهاد دفاعی در کنار دولتها، این سازمان غیر رسمی وارد عرصه‌های سازندگی شد و مسئولیت مهم دیگری در راستای سیاستهای کلی نظام با همان روحیه ایثار و خدمت به مردم پذیرفت و موفقیت‌های شایان توجهی را به دست آورد. نقش آفرینی و مسئولیت پذیری سازمان مردم نهاد دفاعی در حوادث غیر مترقبه و بلاهای طبیعی از قبیل زلزله گیلان و سیل ویرانگر مازندران در سال ۷۹، که حضور و اقدام همه مردم به صورت سازمان یافته بود، تحسین مردم و دولتمردان را در بر داشت.

طرح تهدیدات نرم امریکا علیه ایران به طرح "بیرمن" مربوط است. این طرح درباره ایجاد فضای فریب در ساختار سیاسی و اجتماعی ایران است که در محدوده سالهای ۱۹۴۸ تا ۱۹۳۵ و تا زمان کودتا علیه مصدق توسط سازمان اطلاعات مرکزی امریکا "سیا" اجرا شد. دولتهای پیروز در

جنگ جهانی دوم پس از تغییر وضعیت و به وجود آمدن اقتضانات جدید، اصطلاح «عملیات روانی»^۱ را جایگزین جنگ روانی کردند (بیابان‌نورد، ۱۳۸۴: ۱۲۴. نقل از: جنیدی، ۱۳۸۹: ۲۰)؛ به‌عنوان نمونه، در سال ۱۹۵۱ دولت ترومن در تغییر نام یک کمیته راهبردی بین‌سازمانی، آن را «کمیته هماهنگی عملیات روانی»^۲ نامید (جنیدی، ۱۳۸۹: ۱۹ و ۲۰).

۸. ماهیت تهدیدات نرم

تهدید از نظر لغوی به معنای ترساندن و در اصطلاح به هر گونه نیت، قصد و اقدامی گفته می‌شود که ثبات و امنیت هر سازمان یا کشور را به خطر می‌اندازد. تهدید نرم یکی از انواع سه‌گانه تهدید (سخت، نیمه سخت و نرم) است. در تهدید نرم، عامل تهدید از ابزار فرهنگی و با هدف تأثیرگذاری بر ذهنها و باورها استفاده می‌کند. در تهدید نرم از قدرت نرم استفاده می‌شود و قدرت نرم، قدرتی است که عامل آن می‌تواند بر اراده دیگران از طریق جلب نظر و متقاعد ساختن به منظور پذیرش مطلبی بدون استفاده از زور و اجبار تأثیر بگذارد. ساز و کارها، منابع و ابزار تهدید نرم با ماهیت و چگونگی قدرت نرم ارتباط مستقیم دارد. کاربرد قدرت نرم، تأثیرگذاری بر ذهنها با هدف تغییر و شکل دهی به ذهنیت‌های جدید است. رهبر معظم انقلاب اسلامی، خطر هجوم نظام سلطه به افکار، اندیشه‌ها و احساسات مردم را با تعبیر گوناگونی نظیر «تهاجم فرهنگی»، «شیخون فرهنگی»، «قتل عام فرهنگی»، «ناتوی فرهنگی»، تهدید نرم و در نهایت «جنگ نرم» گوشزد کردند. در تهدیدات نرم، بدون منازعه و لشکرکشی فیزیکی، کشور مهاجم، اراده خود را بر ملتی تحمیل، و آن را در ابعاد گوناگون با روشهای نرم‌افزاری اجرا می‌کند. تغییرات تهدیدات نرم، درونی، آرام، ذهنی و تدریجی است؛ این تهدید همراه با آرامش و خالی از روشهای فیزیکی و با استفاده از ابزارهای تبلیغات رسانه‌ها، احزاب و تشکلهای صنعتی و قشری و به شیوه القا و اقناع انجام می‌پذیرد.

هدف اصلی تهدیدات نرم، تأثیرگذاری بر انتخاب و کنترل فرایند تصمیم‌گیری و شیوه اطلاع‌رسانی و تغییر در نظام ارزشها است؛ بدین ترتیب مهاجم فرهنگی سعی می‌کند با استفاده از

1- Psychological Operation

2- Psychological Operation Coordination Committee

برتری اقتصادی، سیاسی، نظامی، اجتماعی و فناوری به مبانی اندیشه و رفتار ملتی هجوم آورد و با تغییر الگوهای رفتاری حریف و تضعیف، تحریف و احیاناً نفی و طرد آنها، زمینه حاکمیت اندیشه، ارزشها و رفتارهای مطلوب خویش را فراهم آورد. تهدیدات نرم به روحیه و روان هر ملت، به عنوان یکی از عوامل قدرت ملی خدشه وارد می‌کند. فروپاشی روانی ملتی می‌تواند مقدمه‌ای برای فروپاشی سیاسی - امنیتی و ساختاری آن باشد. جوزف نای تهدیدات نرم را شیوه غیرمستقیم رسیدن به نتایج مطلوب، بدون تهدید یا پاداش ملموس می‌داند. ابزارهای عمده در عرصه تهدیدات نرم، رسانه‌های مکتوب، فیلمهای سینمایی و تلویزیونی و مبادلات فرهنگی هستند. امروزه تهدیدات نرم مؤثرترین، کارآمدترین و کم‌هزینه‌ترین و در عین حال خطرناکترین و پیچیده‌ترین نوع جنگ علیه امنیت ملی هر کشور است. چون می‌توان با کمترین هزینه با حذف لشکرکشی و از بین بردن مقاومتهای فیزیکی به هدف رسید. ابعاد این جنگ بسیار گسترده و زیانبار است؛ زیرا با این فکر و آرمان، ملت‌های هدف را آماج تهاجم خود قرار می‌دهد. تحلیل‌گران امریکایی، شیوه‌های متعددی برای اعتراض و اغوای غیرخشونت‌آمیز از جمله، انتشار بیانیه‌های رسمی، ارتباطات گسترده‌تر با مخاطبان، اقدامهای عمومی نمادین، وارد آوردن فشار بر افراد، عدم همکاری در رویدادهای اجتماعی، رخدادهای سنتها و عرفها، کناره‌گیری از تشکیلات اجتماعی، طراحی اقدامات توسط متصدیان منابع مالی، عدم همکاری اقتصادی، عدم همکاری شهروندان با دولت و مداخله سیاسی عرضه می‌کنند.

۹. تقابل تهدیدات نرم با اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی

در طول تاریخ انقلاب ایران مشارکتهای مردمی همواره در تعیین سرنوشت کشور نقش بسزایی داشته و می‌توان گفت نظام جمهوری اسلامی، نظامی مبتنی بر مشارکتهای مردمی است و سازمانهای مردم نهاد، گاه خدمات و اقداماتی عرضه می‌کنند که هیچ بخش دولتی تا کنون انجام نداده است.

براندازی نرم به نارضایتی‌های متراکم و گسترده در جامعه نیاز دارد و این در حالی است که قدرت بسیج اجتماعی و سیاسی نظام حاکم در ایران از هر نیروی خارجی و داخلی بیشتر است. برای رویارویی با براندازی نرم باید از یک طرف با برنامه ریزی مناسب نسبت به کاهش زمینه‌های

براندازی نرم اقدام، و راه‌های مناسب به منظور اصلاح و دگرگونی مدنی در بخش‌های گوناگون سامانه را تعریف کرد و از سوی دیگر باید با مدیریت مناسب از ارتباط نامطلوب عناصر جامعه با عوامل بیگانه جلوگیری نمود. همگی این اقدامات باید در راستای عدم نارضایتی عمومی و کاهش مطلوبیت ابزارهای ارتباطی بیگانگان سازماندهی شود؛ بنابراین ضروری است برای استفاده از ظرفیتها و توانمندیهای بالقوه و بالفعل جامعه به سازمان مردم نهاد دفاعی کشور به منزله نیروی پایان ناپذیر مردمی در راستای رویارویی با تهدیدات نرم در دهه چهارم انقلاب اسلامی توجه، و با برطرف کردن آسیبهای آن، از ظرفیت بسیج کنندگی مردم برای رویارویی با دشمنان استفاده شود.

۱۰. چارچوب نظری

حسینی (۱۳۸۸) بر این باور است که تاثیر تهدیدات نرم در سه بعد قابل بررسی است: ۱- بعد استراتژیک دو مؤلفه تضعیف پیوندهای ارزشی جامعه با حکومت (کاشت بذر شک و تردید) و ایجاد پیوند ارزشی غربی جایگزین برای جامعه هدف (اقناع و برانگیختن تعقل و احساسات برای کسب رضایت روانی) دارد. ۲- بعد کاتالیزور شامل دو مؤلفه هیجان‌سازی (تولید شایعه برای خلق بحران) و نمادسازی برای جامعه هدف (تصویرسازی برای خلق ارزش جدید) در فرصتهایی مانند انتخابات است. ۳- بعد رویارویی عملیاتی شامل دو مؤلفه ۱- تردید در پیروزی و کنترل ناآرامی (تأثیرپذیری از مانور جمعیتی) ۲- تردید در مشروعیت و حقانیت جبهه خودی (تأثیرپذیری از رسانه) است. در این مرحله با تاثیر تهدید نرم بر اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی، تغییر رفتار آنان شامل ۱- انجام ندادن اقدامات مقابله‌ای و دفاع ۲- فرار از صحنه ۳- تسلیم اتفاق خواهد افتاد که نمود آسیب‌پذیری است.

از سوی دیگر، جامعه‌شناسان آسیبها و کج رفتاریها را به سه دسته تقسیم می‌کنند: الف) آسیب و کج رفتاری خاص، هرگونه صفت و ویژگی است که به لحاظ آماری متفاوت و به لحاظ رفتاری غیر تیبیک باشد؛ مثل کسی که اختلال روانی داشته باشد. ب) آسیب و کج رفتاری کارکردی، رفتاری است که مردم آن را برای کل جامعه یا افراد معینی مضر می‌دانند و چنین رفتاری را معجز نمی‌شمارند و به عبارتی مردم اجازه ارتکاب آن را نمی‌دهند. بیشتر اعضای جامعه معتقدند تخلف از ارزشهای مسلط جامعه است؛ مانند تجاوز، قتل و آدم‌ربایی.

ج) آسیب و کج رفتاری ارزشی، فرایندی است که هر گروه طی آن موفق می‌شود افکار اخلاقی خود را بر جامعه تحمیل کند. از این دیدگاه، رفتاری انحرافی است که هر گروه ذی‌نفع جامعه را به پذیرش رسمی انحرافی بودن آن نوع رفتار مجبور کند. این گروه معتقدند هیچ رفتاری ذاتا انحرافی نیست و هیچ کج رفتاری در همه زمانها و مکانها کج رفتار به شمار نمی‌رود (صدیق سروستانی، ۱۳۸۹:۳۴).

«تالکوت پارسونز»^۱ در نظریه کارکردگرایی معتقد است هر کارکرد مجموعه فعالیت‌هایی است که در جهت برآوردن یک نیاز یا نیازهای اجتماعی انجام می‌گیرد؛ بر اساس این تعریف چهار تکلیف را برای همه نظامها ضروری می‌داند:

اول، تطبیق: یعنی هر نظامی باید با محیطش سازگاری ایجاد، و محیط را با نیازهایش سازگار کند. دوم، دستیابی به هدف: هر نظامی باید هدفهای اصیل خود را تعیین کند و به آنها دست یابد. سوم، یکپارچگی: هر نظامی باید روابط متقابل اجزایش را تنظیم کند. چهارم، سکون یا نگهداشت الگو: هر نظامی باید انگیزشهای افراد و الگوهای فرهنگی آفریننده و نگهدارنده با این انگیزشها را ایجاد، نگهداری و تجدید کند.

«رابرت مرتن»^۲ مدعی است از آنجا که مردم در حالت ناهنجاری با هنجارها هدایت نمی‌شوند، ممکن است رفتارشان به صورت انحراف درآید. کج رفتاری حاصل وضعیت خاص بی‌سازمانی اجتماعی است؛ یعنی حالتی که بین «اهداف مقبول اجتماعی» و در دسترس بودن وسایل مقبول اجتماعی به منظور رسیدن به اهداف شکاف عمیقی وجود دارد (وٹوقی به نقل از روشه، ۱۳۸۳:۷۲). این نظریه بر نقش همکاران و سازمان در آسیب پذیری اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی ناظر است. «امیل دورکیم»^۳ در نظریه بی‌هنجاری، مسئله کج رفتاری، ساخت جامعه و تاثیر آن را بر فرد مورد توجه قرار داد. به نظر دورکیم منبع اصلی کج رفتاری در انسجام ارگانیکی دو بعد دارد: اول، زمینه‌های آنومیک (بی‌هنجاری) که در اثر تغییر و تحول سریع به وجود می‌آید و موقعیتی است که اخلاق اجتماعی دچار حالت اختلال شده باشد؛ یعنی ارزشهای اخلاقی با وضعیت جدید زندگی مطابقت نداشته باشد و روح جمعی نتواند تمایلات بشر را منظم کند. دوم،

1- Talkut Parsonse

2- Robert Merten

3- Emil Durkim

گسترش فرد گرایی در جایی که ارزشهای جمعی نیز وجود دارد، باعث کجرفتاری خواهد شد. بی‌هنجاری موجب می‌شود فرد نتواند جهت رفتار خویش را تعیین کند؛ دچار پریشانی شود و در وضعیتی قرار گیرد که به درون خویشتن خود پناه برد و بدینانه همه پیوندهای اجتماعی را نفی کند (محسنی تبریزی، ۱۳۷۰: ۴۴-۴۳). این نظریه بیانگر نقش جامعه خودی در آسیب پذیری اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی است.

«ماکس هورکهایمر»^۱ و «تئودور آدرنو»^۲، در نظریه انتقاد اجتماعی بر این باورند که نظام مسلط فرهنگی - اجتماعی و روابط حاکم بر آن پایه و مایه بیگانگی انسان است؛ به عبارت دیگر، بیگانگی معلول سلطه هنجارهایی است که با نیازهای آدمی در ستیزند. از این رو در نظریه نظم اجتماعی بیگانگی یعنی بی‌هنجاری و در نتیجه آسیبهایی چون کمرنگ شدن ارزشها و باورها، پیامد بیگانگی و نظارت ناکافی بر گروه‌هایی است که با یکدیگر در نظام اجتماعی رقابت می‌کنند. در نظریه انتقادی مسئله اساسی استثمار انسان از انسان است؛ به بیانی می‌توان گفت که در بسیاری موارد بیگانگی انسان به دلیل همسازی آدمی با موقعیت محیط اجتماعی است که بر وی تحمیل شده و او بدان گردن نهاده است (محسنی تبریزی، ۱۳۷۰: ۴۵ و ۴۴). این نظریه ناظر بر نقش جامعه مخالف در تغییر باورها و ارزشها و آسیب پذیری اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی است.

«سی من»^۳ با رویکرد روانشناسی اجتماعی، کوشید مفهوم بیگانگی را در قالبی منظم تدوین و تعریف کند. به نظر او، ساختار دیوانسالاری (بوروکراسی) جامعه مدرن وضعیتی را ایجاد کرده است که در آن انسانها قادر به فراگیری چگونگی کنترل پیامد و نتایج اعمال و رفتارهای خود نیستند. به زعم وی، چگونگی کنترل و مدیریت جامعه بر نظام پاداش اجتماعی به گونه‌ای است که فرد ارتباطی را بین رفتار خود و پاداش مأخوذ از جامعه نمی‌تواند برقرار کند و در چنین وضعیتی، احساس بیگانگی بر فرد مستولی می‌شود و او را به کنشی ناسازگارانه در برابر جامعه سوق می‌دهد. «سی من» کوشید ضمن عرضه تعریفی مفهومی از بیگانگی (آلیناسیون)، رایجترین صورتهای رفتار بیگانه گونه را در پنج نوع قابل تمیز نشان دهد: الف - احساس بی قدرتی، تصور این باور است که رفتار او قادر به تعیین نتایج مورد انتظار نیست. ب - احساس بی معنایی، این شکل از بیگانگی به

1- Max Hurchimer

2- Teodor Adorno

3- Seeman

نظر «سی من»، زمانی مشهود است که فرد در باور و عقیده دچار ابهام، تردید و شک است؛ یعنی نمی‌تواند در تصمیم‌گیریها عقیده خود را با استانداردهای موجود در جامعه خویش تطبیق دهد. ج- احساس نابهنجاری، وضعیتی فکری و ذهنی است که در آن، فرد این احتمال را به حد مفروطی بر خود مفروض و متصور می‌دارد که تنها کنشهایی فرد را به حوزه‌های هدف نزدیک می‌سازد که مورد تأیید جامعه نیست. د- احساس انزوای اجتماعی، واقعیتی فکری است که در آن فرد عدم تعلق و وابستگی را با ارزشهای مرسوم جامعه احساس می‌کند و خود را با هر آنچه از نظر جامعه معتبر و ارزشمند است، هم عقیده و همسو نمی‌بیند. در عین حال احساس انزوای اجتماعی از نظر «سی من» مبین جدایی فکری فرد از استانداردهای فرهنگی است.

«سی من» در نظریه احساس تنفر از خویش، میزان و درجه هر رفتار را مبتنی بر پاداشهای مورد انتظار آینده می‌داند و همچون مارکس معتقد است که پاداش منحصر در خود عمل نهفته نیست بلکه امری خارجی است. به نظر «سی من» در دنیای صنعتی، انسان کار می‌کند بدون اینکه به ارزش واقعی کار خود آگاه باشد و از نتایج کار خویش بهره‌مند شود. نتیجه زوال و از دست رفتن مفهوم واقعی کار و آغاز نفی خود و تولید است. در چنین وضعیتی، فرد به نوعی احساس انزجار از روابط اجتماعی تولید گرفتار است (سی من، ۱۹۵۹: ۹۱-۸۳).

«ریچارد فلکس»^۱ در نظریه بحران هویت و خودشناسی بیان کرد که ناتوانی جامعه و خانواده در انتقال ارزشها موجب ایجاد زمینه‌های آنومی و ظهور شخصیت سر در گم، خود باخته و بیگانه از خویش می‌شود. از این دیدگاه، بحران هویت محصول مستقیم دو موقعیت اجتماعی است: الف- ناتوانی نهادهای اجتماعی جامعه در انتقال فرهنگ و تربیت اجتماعی ب- ناتوانی نهادهای اجتماعی (نظیر خانواده) در جذب و جلب مردم از یکسو و غلبه و سیطره آنها بر یکدیگر در وضعیت کشاکش و ستیز (محسنی تبریزی، ۱۳۸۰: ۱۶۰ و ۱۵۹). این نظریه ناظر بر نقش جامعه خودی، سازمان و خانواده در آسیب‌پذیری اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی است.

«ماری لوین»^۲، در نظریه بیگانگی اذعان کرد بیگانگی واقعیتی فکری است که به شکل بیگانه شدن از فعالیت اجتماعی و بی‌هنجاری بروز می‌کند. بی‌قدرتی احساس فرد است مبنی بر اینکه کنش و شرکت او در تعیین سیر وقایع هیچ تأثیری ندارد. کسانی که احساس بی‌قدرتی می‌کنند،

1- Richard flex
2- Murray Levin

عقیده دارند که رأی آنها یا هر عمل دیگری که انجام می‌دهند، نمی‌تواند به نتیجه دلخواه آنها منجر شود. احساس بی‌قدرتی آنها ناشی از این عقیده است که اجتماع را رأی دهندگان کنترل نمی‌کند بلکه اقلیتی قدرتمند و با نفوذ اداره می‌کنند. کاربرد نظریه، زمانی که کارکنان سازمان مردم‌نهاد دفاعی احساس بی‌قدرتی کنند و به این باور برسند که رأی آنها یا هر عمل دیگری که انجام می‌دهند، نمی‌تواند به نتیجه دلخواه آنها منجر شود و اقلیتی قدرتمند و با نفوذ از مسئولان سازمان اداره می‌کنند، احساس بیگانگی به آنها دست می‌دهد و آسیب‌پذیر خواهند شد (لوین، ۱۹۷۲: ۵۴). این نظریه بر نقش سازمان و همکاران در آسیب‌پذیری اعضای سازمان مردم‌نهاد دفاعی ناظر است.

«گاردنر»^۱ در نظریه تغییر ذهن مدعی است افراد با قرار گرفتن در معرض پدیده‌ها و روشهای تغییر ذهن به تغییر ذهن خود مبادرت می‌کنند. اغلب این تغییر بر اثر تلاش عوامل بیرونی است. عوامل مؤثر بر تغییر ذهن از نظر وی عبارت است از:

- استفاده از استدلال برای مجاب‌سازی، عوامل تهدید نرم وقتی برای تأثیر نهادن بر دیگران، منطقی محکمی ندارند از استنادهای مجازی مانند آمار و ارقام تبلیغاتی استفاده می‌کنند که نمی‌توان بر آن صحه گذاشت.
- استفاده از پژوهش، تغییر دهندگان ذهن برای مجاب‌سازی سریعتر گاهی از یافته‌های پژوهشی بهره می‌گیرند تا واقعیت را درست جلوه دهند.
- بازآوایی، استدلال و پژوهش با شناخت ذهن آدمی سر و کار دارد ولی باز آوایی نشانه و نماد به عاطفه بر می‌گردد. در باز آوایی، پیام به گونه‌ای به مخاطب عرضه می‌شود که احساس و هیجان مطلوبی در او پدید آورد؛ مانند استفاده از موسیقی ملایم، واژگان عاطفی و استفاده از رنگهای ملایم (فرانکلین، ۲۰۰۶: ۶۴).
- بازنمایی، منظور از بازنمایی، عرضه پیام به شکلهای مختلف از مجاری متفاوت است. بازنمایی، نوعی تکرار است که درست بودن پیام را به مخاطب القا می‌کند.
- پاداش، تغییر دهندگان ذهن برای جلب توجه مخاطبان خود از پاداش برای تبدیل تغییر ذهنی به رفتار استفاده می‌کنند. بنابراین اغلب وعده دستیابی به پاداش همراه با عرضه پیام به مخاطب القا می‌شود.

- رویدادهای جهان واقعی، عاملان تهدید نرم برای تأثیر بر افکار عمومی نباید از رویدادهای جهان واقعی غفلت کنند؛ چرا که میزان تأثیرگذاری بر مخاطبان در گرو عدم دوری از واقعیت جامعه است.
- مقاومت، تغییر دهندگان ذهن زمانی می‌توانند ذهن را تغییر دهند که از مقاومت‌های حاصل از باورها، ایدئولوژی، قومیت و تعهد مردم جامعه آگاه باشند. اگر به این نکته توجه نشود، ممکن است واکنش معکوس جامعه مورد آماج را در پی داشته باشد (گاردنر، ۱۳۸۶: ۱۷۶). این نظریه بر نقش رسانه مخالف در آسیب‌پذیری اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی ناظر است.

ساترلند^۱ و کرزی^۲ (۱۹۷۴) در نظریه یادگیری اجتماعی بر این باور هستند که کج رفتاری و هم‌نوایی طی فرایندهایی مشابه یاد گرفته می‌شود. کج رفتاری نتیجه یادگیری هنجارها، ارزشهای انحرافی بویژه در چارچوب خرده فرهنگها و گروه‌های همسالان است. گلنیز اذعان کرد که تعامل با کج رفتاران به خودی خود ضرری ندارد مگر اینکه به حدی برسد که فرد خود را با کج رفتاران یکی بداند و از آنها هویت بگیرد. آنان علت اصلی کج رفتاری را هویت‌پذیری از کج رفتاران می‌انگارند. این نظریه بر نقش جامعه مخالف و رسانه مخالف در آسیب‌پذیری اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی ناظر است.

"هاوارد بکر"^۳ معتقد است بر اساس این فرضیه، که قوانین را اجتماع می‌سازند و نقشها یکسان توسط افراد رعایت نمی‌شود، نظریه برچسب زنی به وجود می‌آید. ممکن است کجروها در زمانها و مکانهای گوناگون به طور مختلفی تعریف شود و حتی ممکن است دسته‌ای از مردم، قوانین را زیر پا بگذارند، اما کجرو خوانده نشوند. بر این اساس، نظریه برچسب‌زنی می‌گوید: رفتار انحرافی به میزان احترام مردم به آن قانون بستگی دارد. این نظریه افراد را در برابر قانون به به چهار گروه تقسیم می‌کند: ۱- هم‌نوایان: مردمی هستند که از قوانین گروه سرپیچی نمی‌کنند و مطابق با نقشها رفتار می‌کنند. ۲- کجروان واقعی: مردمی هستند که قوانین را زیر پا می‌گذارند و به دلیل آن تنبیه و جریمه می‌شوند. ۳- کجروان پنهانی: اشخاصی که در خفا قانون‌شکنی می‌کنند و مجازات

1- Sutherland

2- Cressey

3- Howard Becker

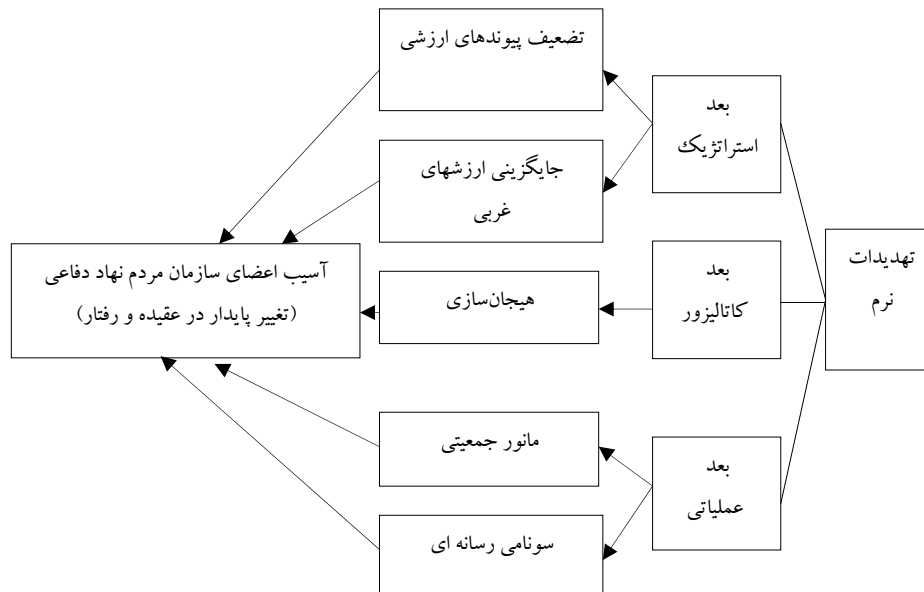
نمی‌شوند؛ مثل کسانی که پنهانی الکل یا مواد مخدر مصرف می‌کنند. ۴- متهمان بیگانه: کسانی که قانون‌شکنی نمی‌کنند، ولی طوری رفتار می‌کنند که انگار چنین کاری کرده‌اند (گیرتز، ۱۳۷۸: ۱۴۴ و ۱۴۳). این نظریه بر نقش رسانه مخالف در آسیب‌پذیری اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی ناظر است.

«جورج گربرنر»^۱، در کاشت باورها مدعی است تلویزیون در بلندمدت موجب تأثیر در جهان‌بینی و نظام ارزشی بینندگان پر مصرف خود می‌شود و به آنها نگرش تلویزیونی واحد در مورد واقعیات می‌بخشد که به دلیل تکرار دائمی‌اش، نهایتاً به عنوان دیدگاه مورد وفاق جامعه، پذیرفته می‌شود (گربرنر؛ ۱۹۶۹: ۳۹۲-۳۸۹). این نظریه بر نقش رسانه مخالف در آسیب‌پذیری سازمان مردم نهاد دفاعی ناظر است.

نظریات یاد شده به مسئله تحقیق مربوط می‌شود و گویای این است که تهدیدات نرم به شیوه‌های مختلف می‌تواند بر سازمانهای مردم نهاد آسیب وارد آورد. از آنجا که مهمترین ابزار تأثیرگذاری تهدیدات نرم رسانه است، تکیه این پژوهش بر نظریه گاردنر است که تأثیرات رسانه را بر تغییر ذهن مطرح کرده است. مطابق این نظریه، تهدیدات نرم از طریق رسانه‌ها بر باورها، ارزشها و الگوهای رفتاری اعضای سازمان مردم نهاد تأثیر گذاشته و بدنبال ایجاد تغییر تدریجی در اعتقادات و رفتار آنان است.

1- George Gerbner

الگوی مفهومی تحقیق

۱.۱. جامعه آماری، روش تحقیق و شیوه گردآوری داده‌ها

جامعه آماری این پژوهش، تمام کارکنان و مدیران سازمان مردم نهاد دفاعی مرتبط با انقلاب اسلامی مستقر در شهر تهران بزرگ هستند که در زمان اجرای تحقیق در نواحی بیست و دو گانه مناطق شهری تهران خدمت می‌کردند. بر اساس اطلاعات سازمان یاد شده، اعضای آن در نواحی ۲۲ گانه شهر تهران با استعداد نیرویی میانگین ۳۵ نفر در هر ناحیه جمعاً ۷۷۰ نفر برآورد شدند. روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی است. شیوه گردآوری داده‌ها، پیمایشی است. ابتدای مصاحبه با نخبگان، آسیبهای ناشی از تهدیدات نرم برای اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی شناسایی خواهد شد؛ سپس نظر اعضای شاغل در بخشهای سازمان مردم نهاد دفاعی مستقر در نواحی بیست و دو گانه مناطق شهری تهران با توزیع پرسشنامه گرفته، و پس از تجزیه و تحلیل، داده‌های گردآوری شده و بررسی عوامل اصلی با بهره‌گیری از نرم افزار spss به سؤال تحقیق پاسخ گفته خواهد شد.

جدول ۱. تعداد اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی به تفکیک نواحی شهری تهران بزرگ

ردیف	محل استقرار سازمان	تعداد
۱	ناحیه یک شهری	۳۵
۲	ناحیه دو شهری	۳۰
۳	ناحیه سه شهری	۳۷
۴	ناحیه چهار شهری	۳۸
۵	ناحیه پنج شهری	۲۷
۶	ناحیه شش شهری	۳۵
۷	ناحیه هفت شهری	۳۵
۸	ناحیه هشت شهری	۳۵
۹	ناحیه نه شهری	۳۰
۱۰	ناحیه ده شهری	۳۵
۱۱	ناحیه یازده شهری	۴۵
۱۲	ناحیه دوازده شهری	۴۴
۱۳	ناحیه سیزده شهری	۳۵
۱۴	ناحیه چهارده شهری	۲۵
۱۵	ناحیه پانزده شهری	۳۵
۱۶	ناحیه شانزده شهری	۳۸
۱۷	ناحیه هفده شهری	۳۶
۱۸	ناحیه هجده شهری	۴۰
۱۹	ناحیه نوزده شهری	۳۰
۲۰	ناحیه بیست شهری	۴۰
۲۱	ناحیه بیست و یک شهری	۳۰
۲۲	ناحیه بیست و دو شهری	۳۵
	جمع	۷۷۰

۱۲. روش تعیین حجم نمونه

در این تحقیق از روش آماری برای برآورد حجم نمونه استفاده می‌شود. حجم نمونه در این تحقیق با استفاده از فرمول کوکران برای جامعه معلوم با ضریب اطمینان ۹۵٪/۲۵۶ نفر محاسبه شد. نتایج این نمونه با ۵ درصد خطا به جمعیت کل قابل تعمیم است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها،

استفاده از شاخصهای آمار توصیفی (فراوانی، میانگین) و آمار استنباطی (آزمون t تک نمونه‌ای برای سنجش سطح معنا داری، تحلیل عاملی برای اکتشاف آسیبهای اصلی و آزمون فریدمن برای رتبه بندی آسیبها) استفاده شده است.

۱۳. ابزار گردآوری داده ها

پس از مطالعه منابع نظری و مشاوره با متخصصان، ابزار تحقیق در قالب پرسشنامه طراحی شد و مورد استفاده قرار گرفت. پرسشنامه محقق ساخته از دو قسمت تشکیل شده است: در قسمت اول، ویژگیهای فردی آزمودنیها شامل گویه‌های جنس، سن، میزان تحصیلات، محل خدمت، رتبه و عدد جایگاه سازمانی مورد بررسی قرار گرفت. قسمت دوم به بررسی میزان شیوع آسیب ناشی از تهدیدات نرم می پردازد. گویه‌های مربوط به شناسایی آسیبهای ناشی از تهدیدات نرم شامل سه بعد استراتژیک، کاتالیزور و رویارویی عملیاتی، پنج مؤلفه تضعیف پیوندهای ارزشی، جایگزینی ارزشهای غربی، هیجان‌سازی، مانور جمعیتی و سونامی رسانه‌ای و پنجاه شاخص در قالب گویه‌های پرسشنامه تدوین شد. پاسخگویی به سؤالات در قالب طیف لیکرت پنج گزینه‌ای از خیلی زیاد تا خیلی کم تنظیم شده است. این مقیاس از گویه‌هایی به دست می آید که پاسخ دهنده، میزان موافقت خود را با هر یک از این عبارات در یک مقیاس درجه بندی شده نشان می‌دهد.

پرسشنامه تهیه شده پس از اظهار نظر خبرگان، مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفت و ۵۰ سؤال برای اجرا مورد تأیید قرار گرفت. برای غنا بخشی ابعاد نظری و بومی سازی الگوی مفهومی و پرسشنامه، مصاحبه با ۹ تن از صاحب‌نظران سازمان انجام شد. با بررسی پرسشنامه آزمایشی سؤالات نامربوط از طریق تحلیل آماری با نرم افزار SPSS شناسایی و حذف، و سپس سؤال مناسب جایگزین آنها شد. در نهایت پرسشنامه اصلی با ۶ سؤال در خصوص مشخصات فردی نمونه آماری و ۵۰ سؤال بسته در خصوص شناسایی میزان شیوع آسیب، تهیه گردید. داده‌ها پس از جمع آوری از طریق همان نرم افزار مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جدول ۲. اجزای الگوی مفهومی به تفکیک سؤالات

مفهوم	ابعاد	مؤلفه	شاخص (شماره سؤالات)	تعداد سؤالات
آسیب اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی از	استراتژیک	تضعیف پیوندهای ارزشی	۱-۱۱	۱۱
		جایگزینی ارزشهای غربی	۱۲-۱۹	۸
تهدیدات نرم	کاتالیزور	هیجان‌سازی	۲۰-۲۳	۴
	عملیاتی	مانور جمعیتی	۲۴-۳۰	۷
		سونامی رسانه ای	۳۱-۳۵	۵

روایی^۱ و پایایی^۲ از ویژگیهای است که برای سودمند و مؤثر واقع شدن روشهای جمع آوری اطلاعات شرط اساسی به شمار می‌رود. پیش از به کارگیری ابزار جمع آوری اطلاعات ضرورت دارد محقق از طریق علمی، اطمینان نسبی لازم را نسبت به روایی و پایایی ابزار مورد نظر پیدا کند. برای تعیین روایی بیرونی^۳ (صوری/ظاهری)، پس از طراحی پرسشنامه بر اساس الگوی مفهومی تحقیق، نظر استادان، متخصصان و کارشناسان حوزه امنیتی و تهدیدات نرم به شرح ذیل گرفته:

۱- آیا پرسشنامه آسیبهای ناشی از تهدیدات نرم سازمان مردم نهاد دفاعی را شناسایی می‌کند؟

۲- درجه اهمیت آنها در ارتباط با موضوع به چه میزان است؟

سپس سؤالات تهیه شده، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و از صاحب نظران خواسته شد تا نظر خود را درباره محورهای ذیل مشخص کنند:

شاخصهای مورد نظر را برای بررسی اهداف طرح چگونه ارزیابی می‌کنند؟

آیا سؤالات طرح شده درباره هر یک از شاخصها، جامع و مانع هست؟

نظر و پیشنهادهای احتمالی در مورد حذف سؤالات نامناسب یا اضافه کردن سؤالات مناسب را عرضه کنند.

بدین ترتیب اعتبار بیرونی پرسشنامه با استفاده از روش صوری تعیین شد. تعیین روایی

1- Validity or Accuracy

2- Reliability

3- face validity

صوری (ظاهری) به این معنی است که پنج تا ده نفر کارشناس به کیفیت سؤالات امتیاز می‌دهند و سپس امتیازات آنها با یکدیگر جمع زده، و میانگین گیری می‌شود. میانگین بیش از ۷۰٪ شکل ظاهری پرسشنامه را تأیید می‌کند. کنترل سؤالات^۱ و حذف پاسخهای غیر دقیق و هم‌چنین تعیین میزان خطاهای موجود در پاسخها به عنوان شاخصی از اعتبار پاسخها است.

با بررسی روایی درونی^۲، می‌توان اطمینان حاصل کرد که ابزار مورد نظر به تعداد کافی پرسش‌های مناسب برای اندازه‌گیری مفهوم مورد سنجش در بردارد. برای سنجش روایی زمانی که چند مفهوم در یک پرسشنامه مورد سنجش قرار می‌گیرند از تحلیل عاملی استفاده می‌شود. البته در صورتی که مقدار ضریب کفایت نمونه از ۰/۵ کمتر باشد، داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب نخواهد بود و اگر مقدار آن از ۰/۷ بزرگتر باشد، همبستگی‌های موجود بین داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب خواهد بود.

۱۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها

استخراج عاملها: برای استخراج عاملها روشهای مختلفی هست که برحسب مقدار و نوع واریانس که توسط متغیرهای هر عامل در مدل توجیه می‌شود، متفاوت است. در این تحقیق از روش استخراج عاملها با توجه به معیار ویژه استفاده شده است. در این روش، هر عامل شامل یک یا چند متغیر است. مجذورات بارهای هر عامل نشاندهنده درصدی از واریانس ماتریس همبستگی است که به وسیله آن عامل تبیین می‌شود؛ این مقدار را مقدار ویژه نامند. برای محاسبه آن کافی است ضریب همبستگی متغیرها را با یک عامل به توان برسانیم و با هم جمع کنیم تا مقدار ویژه آن عامل به دست آید. هر چه مقدار ویژه هر عامل بیشتر باشد، آن عامل واریانس بیشتری را تبیین می‌کند. بر این اساس تعداد عاملها با توجه به مقدار ویژه هر عامل مشخص می‌شود. اگر مقدار آنها از یک بیشتر باشد به عنوان عاملهای معنی‌دار در نظر گرفته می‌شود. استفاده از این معیار زمانی که تعداد متغیرها بین ۲۰ تا ۵۰ باشد، قابل اعتماد به نظر می‌رسد؛ اما اگر تعداد متغیرها از ۲۰ کمتر باشد، استفاده از این معیار باید با محافظه کاری انجام شود. با بررسی ماتریس عاملی، بارهای

1- check questions
2- Content Validity

عاملی معنی دار مشخص شد. باید متغیرهایی که بر هیچ یک از عاملها بار عاملی معنی دار نیست نیز مشخص شود؛ سپس با این استدلال که همه متغیرها سهمی حتی کوچک در نتایج دارد برای رفع تأثیرات متغیرهایی که بار عاملی معنی دار نداشته است، آنها از تحلیل حذف، و سپس تحلیل عاملی بر اساس متغیرهای معنی دار تکرار، و نتایج تفسیر می‌شود.

از سوی دیگر، پایایی و تداوم نتیجه، درجه دقت اندازه گیری است؛ به عبارتی، چنانچه استفاده از ابزار تحقیق در موقعیتهای زمانی متفاوت تکرار شود، نتایج یکسان در پی خواهد داشت. ابزار پایا یا متغیر ابزاری است که از ویژگی تکرار پذیری و سنجش نتایج یکسان برخوردار باشد؛ به عبارت ساده، پایایی، میزان ثبات در پاسخها را نشان می‌دهد. بررسی اینکه در صورت تکرار، یک اندازه گیری تا چه میزان اندازه سنجیده شده به یکدیگر نزدیک است. برای تعیین پایایی هر از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که یک شاخص اساسی برای نشان دادن میزان هماهنگی درونی پرسشنامه ارائه شده برای هر یک از خرده آزمونها و کل آزمون است. آلفا نشاندهنده سازگاری داخلی هر آزمون و دامنه آن از صفر تا یک است. هر قدر شاخص آلفای کرونباخ به ۱ نزدیکتر باشد، همبستگی درونی بین سؤالات بیشتر، و در نتیجه پرسشها همگن تر خواهد بود. کرونباخ ضریب پایایی ۰/۴۵ را کم، ۰/۷ را متوسط و قابل قبول، و ضریب ۰/۹۵ را زیاد پیشنهاد کرده است (کرونباخ، ۱۹۵۱).

پس از تجزیه و تحلیل داده‌های جمع آوری شده، نسبت به سنجش اعتبار شاخصها و سؤالات، هم‌چنین رتبه بندی، اصلاح و یا حذف سؤالات نامناسب و نیز اضافه کردن سؤالات مناسب اقدام شد. پرسشنامه اولیه شامل ۴۴ سؤال بود که در این مرحله ۹ سؤال حذف، و پرسشنامه نهایی با ۳۵ سؤال برای سنجش، آماده شد.

جدول ۳. ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از ابعاد مفهوم تحقیق

مقدار آلفا	تعداد سؤال	ابعاد	مفهوم
۸۴۳.۰	۱۹	استراتژیک	آسیب اعضای سازمان مردم
۸۱۳.۰	۴	کاتالیزور	نهاد دفاعی ناشی از
۸۰۸.۰	۱۲	رویارویی عملیاتی	تهدیدات نرم

جدول ۴. ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از مؤلفه‌های مفهوم تحقیق

مقدار آلفا	تعداد سؤال	مؤلفه	ابعاد	مفهوم
۷۴۳.۰	۱۱	تضعیف پیوندهای ارزشی	استراتژیک	آسیب اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی
۷۸۴.۰	۸	جایگزینی ارزشهای غربی		
۸۱۳.۰	۴	هیجان‌سازی	کاتالیزور	ناشی از تهدیدات نرم
۷۵۹.۰	۷	مانور جمعیتی	رویارویی	
۸۲۰.۰	۵	سونامی رسانه ای	عملیاتی	

می‌توان نتیجه گرفت پرسشنامه طراحی شده از اعتبار و پایایی لازم برخوردار است؛ بدین معنی که پاسخ‌ها ناشی از شانس و تصادف نیست؛ بلکه به دلیل اثر متغیری است که مورد آزمون قرار گرفته است. ضریب آلفا ضریب دقیق همسانی تمام مقیاس یا آزمون را در اختیار می‌گذارد.

در این تحقیق، تأثیر تهدیدات نرم بر اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی و پدیدآیی آسیب با استفاده از سؤالات زیر مورد سنجش قرار گرفت:

- ۱- تأثیر تهدیدات نرم بر اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی و پدیدآیی آسیب در بعد استراتژیک با سؤالات ۱ تا ۱۹ سنجیده شد.
- ۲- تأثیر تهدیدات نرم بر اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی و پدیدآیی آسیب در بعد کاتالیزور با سؤالات ۲۰ تا ۲۳ سنجیده شد.
- ۳- تأثیر تهدیدات نرم بر اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی و پدیدآیی آسیب در بعد رویارویی عملیاتی با سؤالات ۲۴ تا ۳۵ سنجیده شد.

۱۵. یافته‌های تحقیق

پس از اجرای پژوهش و آزمون t روی گروه‌های مستقل، نمره میانگین و انحراف استاندارد نمونه آماری بر حسب نوع جنسیت مقایسه شد. تحلیل آماری نشان داد تفاوت معنی دار در شاخصهای زیر وجود دارد که گویای آسیب پذیری اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی در سطح $p < 0/05$ عبارت است از:

جدول ۵. اولویت آسیبهای اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی بر اساس آزمون فریدمن

گویه	عنوان آسیب
۷	علاقه به مسئولیت پذیری بدون تعهد و تخصص برای برخورداری از مزایای شغل
۹	کاهش روحیه فداکاری در نتیجه تضعیف ارزشهای دینی و جایگزینی فردگرایی
۱۰	کاهش اعتماد به مسئولان به دلیل تعارض در گفتار و رفتار
۱۴	ترجیح منافع شخصی بر ارزشهای انسانی در نتیجه دنیا گرایی
۱۵	ترجیح ایرانی بودن بر مسلمان بودن در نتیجه تبلیغات غرب
۱۶	اعتماد به رسانه غربی بیش از رسانه ملی در نتیجه مشاهده سانسور
۳۰	فلج تصمیم گیری در مواقع بحران با ایجاد تردید
۳۲	الگو نبودن برای آحاد جامعه در نتیجه تبلیغات مادی گرایی رسانه ها
۲۵	ضعف به کارگیری مناسب فناوریهای نوین ارتباطی

نتیجه گیری

سازمان مردم نهاد دفاعی به عنوان یک نیروی مردمی و ارزشمند، که در ابعاد نظامی، فرهنگی و سیاسی در کشور حضور مؤثر داشته است، می تواند هدف تهدیدات نرم قرار گیرد. نقش اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی در رویارویی با تهدیدات نرم دشمنان انقلاب اسلامی بسیار حیاتی است. سازمان مردم نهاد دفاعی می تواند:

- در تبیین ابعاد مختلف این تهدیدات نرم برای نخبگان و توده های جامعه، نقش فعالی را ایفا کند؛ چه در سطح دانشگاه و چه در سطح توده مردم.
- سازمان مردم نهاد دفاعی می تواند ابعاد مختلف این تهدید و جنگ را با اشراف کامل اطلاعاتی رصد، و اقدامات پیشگیرانه ای را بر نوع تهدید و زمان وقوع آن تعبیر کند.
- سازمان مردم نهاد دفاعی با همکاری هنرمندان متعهد می تواند با استفاده از ابزارهای هنری همچون بازیهای رایانه ای و انیمیشن، فیلم سازی و ادبیات به رویارویی با این جنگ به پا خیزد.

- از آنجا که در تهدیدات نرم رسانه مهمترین ابزار جنگی است، سازمان مردم نهاد دفاعی با همکاری کارشناسان رسانه‌ای می‌تواند به مبارزه با این تهدیدات نرم اقدام کند.
 - از آنجا که هدف نهایی نظام سلطه در تهدیدات نرم، استحاله فکری و فرهنگی و اعتقادی نخبگان و مردم است، هدف مبارزه در این جنگ نیز باید به جلوگیری از این استحاله فکری و فرهنگی و اعتقادی منجر شود و با برنامه‌ریزی منسجم در سازمان مردم نهاد دفاعی این جایگاه اعتقادی افزایش یابد.
 - بصیرت‌دهی برای رویارویی با این تهدیدات نرم به اقشار مختلف جامعه نیز یکی از راهکارهای مبارزه با تهدیدات نرم در سازمان مردم نهاد دفاعی است که البته در این راه موفقیت‌های چشمگیری را نیز داشته است.
 - یکی از اهداف دشمنان انقلاب اسلامی در تهدیدات نرم، ایجاد فاصله بین رهبران انقلاب با مردم است. سازمان مردم نهاد دفاعی با تبیین بموقع بیانات رهبری معظم انقلاب می‌تواند برای رویارویی با این توطئه وارد عمل شود؛ چرا که تنها راه شکست بن‌بست‌ها، توجه به بیانات ولایت فقیه به عنوان عامل وحدت‌بخش جامعه اسلامی است.
- از سوی دیگر، ایران اسلامی برای پیشرفت خویش نیازمند نیروهایی است که در تخصص خویش دارای شرایط و ویژگیهای ذیل باشند:
- الف) توجه به ارزشها و باورهای جامعه بویژه ارزشهای دینی و معنوی: اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی به کسانی گفته می‌شود که برای ارزشهای اسلامی، اهمیت قائل هستند و در مقابل پروردگار عالمیان خاضع و خاشع هستند و می‌خواهند روز به روز انس خود را با خدا بیشتر کنند و بنده او باشند و طبق فرمان او زندگی کنند. روح آنان با معارف الهی ارضا شود.
- ب) داشتن اعتماد به نفس و همت بلند و در یک کلمه تعهد خالص در مأموریتها: اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی بلندهمت هستند؛ خواسته‌های آنان بزرگ، و در حد اعتلای کشور است. خواسته آنان، نجات آحاد بشر و رفع فساد و فقر و تبعیض و بی‌عدالتی و سلطه نظام سلطه است. برای سازمان مردم نهاد دفاعی مهم است که چه کسی بر کشور او فرمان براند: انسانی فاسد و فاسق و فاجر و مزدور بیگانه یا بنده صالح خدا.
- ج) ژرف‌اندیشی و نگاه فرامرزی داشتن در رفع مشکلات با داشتن روحیه ایثار و فداکاری:

اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی زمان و میدان خاصی را برای حضور خود و دفاع از تفکر خویش نمی‌شناسند. در هر میدانی که به حضور او نیاز باشد در هر زمانی که فداکاری او لازم و تعیین کننده باشد، او حاضر است و آماده ایشار و فداکاری؛ پس در صحنه استقلال و آبادانی و سازندگی کشور نیز، اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی نیرویی کارآمد و فداکار هستند که مصلحت سازندگی را بر منافع شخصی خود مقدم می‌دارند. اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی و تفکر سازمان می‌تواند مسئولان نظام را در عمران و آبادانی سریع و مستمر کشور به طور قاطع یاری کند؛ در قالب دفاع از میهن نیز در میدان تلاش حاضر است. ایرانی بودن جزئی از اسلامی بودن اوست و لذا در چارچوب اسلام از مرزهای کشور ایران و ملت بزرگ خود، دفاع می‌کند و آماده فداکاری است.

د) داشتن بصیرت و آگاهی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی: اعضای سازمان مردم نهاد دفاعی با داشتن بینش و آگاهی کامل سیاسی و اشراف به وضعیت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی از تمامیت و مواضع مختلف نظام جمهوری اسلامی دفاع، و آگاهانه توطئه‌های دشمنان را در صحنه و ابعاد آن پیگیری می‌کنند.

امروزه که نظام سلطه با تمام توان خود به مبارزه با ارزشهای الهی برخاسته است و با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی، منزوی کردن نیروهای حزب‌اللهی و سازمان مردم نهاد دفاعی سعی دارد وفاداران به این فرهنگ و عاملان به آن را کم تعداد جلوه دهد و عموم مردم را در حال مسابقه برای تأمین منافع شخصی و پشت پا زدن به ارزشهای الهی و انقلابی نشان دهد، سازمان مردم نهاد دفاعی به عنوان نهادی مقدس می‌تواند به رویارویی با این تهاجم فرهنگی بپردازد. به تناسب ابعاد تهدیدات نرم نظام سلطه، دستگاه‌های دولتی و غیردولتی، نقش و وظایف متفاوتی دارند. البته در نگاه اول عمدتاً اذهان متوجه دستگاه‌های فرهنگی و سیاسی و تبلیغی می‌شود. هر چند قطعاً این دستگاه‌ها در برابر هجوم فرهنگی و تهدیدات نرم نقش اساسی دارند؛ چرا که با تهدید نرم، باید به طریق نرم مقابله کرد؛ اما بر اساس تدبیر مقام معظم رهبری، که رویارویی با تهدیدات نرم و عمق‌بخشی داخلی به رده‌های مختلف بسیج و اگذار شده است، می‌توان راهبردهایی را در این عرصه عنوان کرد:

- تبیین تدابیر و بیانات رهبر فرزانه انقلاب اسلامی ایران در خصوص تهاجم فرهنگی

- رصد شیوه‌های هجوم نظام سلطه و آموزش متناسب برای رویارویی
- تحلیل راهبردی از وضعیت تهدیدات، فرصتها، ضعفها و قوت‌های خودی و جبهه مخالف
- توسعه همکاری با مراکز فرهنگی و علمی کشور
- توانمندسازی اعضای سازمان مردم‌نهاد دفاعی از حیث آشنایی با تهدیدات نرم و شیوه رویارویی با برگزاری کارگاه آموزشی
- سازماندهی اقشار جامعه متناسب با هجوم نرم.

فهرست منابع

۱. الیاسی (۱۳۸۸). پروژه تهیه و تدوین مدل سنجش و ارزیابی انواع تهدیدهای نرم و برآورد وضع موجود در تهران. ص ۴.
۲. بیابان نورد، علی رضا (۱۳۸۴). «بررسی تطبیقی عملیات روانی ایالات متحده در دو کشور افغانستان و عراق». فصلنامه عملیات روانی. س سوم. ش ۱۱. تهران.
۳. جنیدی، رضا (۱۳۸۹). تکنیکهای عملیات روانی و شیوه‌های مقابله. [ویرایش مهدی حاتمی نژاد]. چ دوم. مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت به‌نشر.
۴. حسینی (۱۳۸۸). «تهدیدات نرم از تهدید تا پاسخ». فصلنامه مدیریت بحران. س اول. ش ۳ و ۴. بهار و تابستان.
۵. ریشه، گی (۱۳۸۳). تغییرات اجتماعی. ترجمه منصور وثوقی. چ چهاردهم. تهران: نشر نی.
۶. ریتزر، ج. (۱۳۷۴). نظریه‌های جامعه‌شناسی. ترجمه غروی زاده. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
۷. ساندرس، فرانسیس استونر (۱۳۸۲). جنگ سرد فرهنگی. ترجمه بنیاد فرهنگی پژوهشی غرب‌شناسی. تهران: انتشارات غرب‌شناسی.
۸. سریع‌القلم، محمود (۱۳۸۷). سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک.
۹. سورین، ورنر و تانکارد، جیمز (۱۳۸۸). نظریه‌های ارتباطات. ترجمه علیرضا دهقان. چ سوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران. ص ۳۹۲-۳۸۹.
۱۰. صدیق سروستانی، رحمت الله (۱۳۸۹). آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
۱۱. فرهنگ‌نامه تهدیدات نرم (۱۳۸۹). تهران: نشر مرکز پژوهش‌های فرهنگی اجتماعی صدر.
۱۲. کالینز، جان. ام. (۱۳۷۰). استراتژی بزرگ: اصول و رویه‌ها. ترجمه کورش بایندر. تهران: انتشارات دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
۱۳. گاردنر، هوارد (۱۳۸۶). تغییر ذهن‌ها؛ هنر و علم تغییر ذهن خود و دیگران. ترجمه کمال خرازی. تهران: نشر نی.

۱۴. گیرتز، آنتونی (۱۳۷۸). *جامعه‌شناسی*. ترجمه منوچهر صبوری. چ پنجم. تهران: نشر نی.
۱۵. محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۷۰). «بیگانگی، مفهوم‌سازی و گروه‌بندی تئوریه‌ها در حوزه‌های جامعه‌شناسی و روان‌شناسی». *فصلنامه علوم اجتماعی*. ج ۲. ش ۲. تهران: دانشگاه تهران.
۱۶. _____ (۱۳۷۶). *بررسی موردی رابطه بیگانگی و مشارکت سیاسی در میان سرپرستان خانوارهای مناطق شهر تهران*. تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران.
۱۷. _____ (۱۳۸۰). *آسیب‌شناسی جوانان: بررسی انزوای ارزشی و مشارکت فرهنگی در محیطهای دانشجویی کشور*. مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
18. Franklen, R. G. (2006). *Human motivation*. Wads Worth Publishing.
19. Gerbner, George. (1994). *Growing up with television: the cultivation perspective*. Inj. *Media effects in theory and research*.
20. Kindermann, T. A. (2007). *Effects of naturally-existing peer groups on changes in academic engagement in a cohort of sixth graders*. *Child Development*, 78, 1186-1203.
21. Lee, J. Cronbach. (1951) *Coefficient alpha and the internal structure of tests* , Volume 16, Issue 3, pp 297-334.
22. Levin, Murray. (1972). *Political alienation in man alone*. By Josephson, E.
23. Seeman, M. (1959). *On the meaning of alienation*. A. S. R.
24. Sutherland and Cressey, (1974). *The Social Learning Tradition Interpersonal Relationships and Deviant Behavior, Analyzing Deviance*, Dorsey Press.